

Hur många tandläkare behöver vi?

Tandläkarförbundet följer hela tiden med hur tandläkarnas arbetssituation utvecklas. Siffror från oktober 2006 visar, att det blir allt svårare att få sökande till kommunala tjänster. Å andra sidan finns det outnyttjad kapacitet inom den privata sektorn. Den lediga kapaciteten på privatsidan kan ändå bara delvis kompensera bristen på tandläkare vid hälsostationerna. Situationen varierar dessutom väldigt mycket regionalt. När allt flera patienter söker vård, börjar trycket på hälsocentralerna bli ohållbart, speciellt i de större städerna – speciellt då ingen minskning av vårdbehovet finns inom synhåll. Andelen personer som har egna tänder blir större, och samtidigt har det börjat dyka upp alarmerande rapporter om barnens tandhälsa.

Inom Tandläkarförbundet har man fört en livlig diskussion om problemet, och man har försökt finna en lösning. Både undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har arbetat med frågan. Saken blir inte bättre av att alla långtidsprognoser visar att antalet tandläkare kommer att minska med nuvarande intagningskvoter. Det har inneburit ett ökat tryck i riktning mot att öka antalet studieplatser. Här har undervisningsministeriet betonat vikten av att man uppnår de mål man har ställt upp beträffande avlagda examina, medan social- och hälsovårdsministeriet redan en tid har flaggat för att öka antalet intagna studerande. Man har också fört fram tanken på att öppna den odontologiska institutionen i Kuopio igen.

Våren 2006 konstaterade Förbundets styrelse, att det är så svårt att förutspå behovet av tandvårdspersonal under de närmaste decennierna, att det behövs en täckande utredning som beaktar de olika variablerna så mångsidigt som möjligt. Forskaren Liisa Suominen-Taipale vid Folkhälsoinstitutet har på Förbundets initiativ gjort en sådan undersökning, som blev färdig i maj, lagom till Tandläkarförbundets fullmäktiges vårmöte.

I utredningen beaktas den normala avgången av arbetskraft, mängden ny arbetskraft, befolkningsutvecklingen, hur vårdbehovet utvecklas, förändringar i efterfrågan på arbetskraft, deltidsarbete och hur antalet tandläkare utvecklas i ljuset av nuvarande utbildningsmängder. Den centrala slutledningen i Liisa Suominen-Taipales undersökning är, att de arbetande tandläkarnas antal till år 2025 kommer att minska med ca tusen, från de nuvarande ca 4 400. Suominen-Taipale anser, att ett lämpligt antal i finländska förhållanden vore ungefär 4 000. När det gäller specialisttandläkare är situationen också besvärlig, eftersom antalet utbildade inte heller i dag motsvarar behovet.

Förbundets nya fullmäktige fick sig alltså en hård nöt att knäcka när de samlades till sitt första möte i Nådendal i maj. Tvådagarsmötet resulterade i Finlands tandläkarförbunds ställningstagande till utbudet på munhälsövårdstjänster, tandläkarantalets utveckling och tandläkarbehovet.

Fullmäktige anser i sitt ställningstagande, att säkerställandet av ett tillräckligt utbud av tjänster för närvarande förutsätter att man tar i bruk privatsektorns lediga kapacitet. Att trygga servicen speciellt på mindre orter och i glesbygderna kräver special- och stödåtgärder. Förbundet har med glädje tagit emot höjningen av sjukförsäkringsersättningen för tandvård till 40 %, som finns inskriven i regeringsprogrammet. Det är den första åtgärden i rätt riktning, med vilken man strävar efter att ta hela tandläkararbetskraften i bruk för att garantera att alla får vård.

När det gäller läget i framtiden konstaterar Förbundet i sitt ställningstagande att tandläkarkåren minskar alltför mycket med nuvarande utbildningsmängder, vilket betyder att utbildningen borde ökas. Antalet specialisttandläkare är otillräckligt jämfört med behovet inom alla specialområden. Det borde beaktas både inom och efter grundutbildningen. Utökningen av antalet studerande borde i alla fall enligt Förbundet ske inom de nuvarande fakulteterna. Det kan man göra också med hjälp av ett samarbetsavtal som beaktar de regionala skillnaderna i var tandläkarna placeras och hurdan arbetssituationen är. Förbundet betonar i sitt ställningstagande, att utökad utbildning förutsätter att den odontologiska undervisningen får tilläggsresurser.

Undervisningsminister Sari Sarkomaa har den 24.5. förordnat professor Risto-Pekka Happonen att göra en utredning om en riksomfattande utveckling av den odontologiska utbildningen. Happonen skall lägga fram en långsiktig plan för en strukturell utveckling av tandläkarutbildningen, och föreslå hur en eventuell utökning av antalet studieplatser skulle genomföras så, att den skulle stärka utbildningens effekt och resultat, och så att den skulle stöda universitetens profilering och deras tyngdpunktsområden. Dessutom skall han ta ställning till hur tandläkarbristen i östra Finland kunde åtgärdas. Han har bara fyra veckor på sig att göra utredningen, för den skall vara klar den 20.6. Inom branschen väntar vi med intresse på att utredningsmannen skall få sin rapport färdig.

PIRKKO GRÖNROOS